

Център Амалипе

ДЕЯН КОЛЕВ

Оперативните програми между реалните потребности и нерешителността: поглед към новия програмен период 2021 - 2027

ЦЕНТЪР АМАЛИПЕ

ФЕВРУАРИ 2020

Ясното и искрено артикулиране /изговаряне на даден проблем, е първата стъпка към неговото разрешаване. Често това е най-важната стъпка, тъй като е свързана с осъзнаването, че проблемът съществува и трябва да бъде разрешен.

Преподавал съм този постулат години наред като учител по философския цикъл предмети. От много време го следваме като основен принцип при работата с училищата за превенция на отпадането и ранното напускане на ученици - най-важната първа стъпка е директорът и учителите да осъзнаят, че имат проблем и трябва да работят за неговото разрешаване. Може би странно, а може би съвсем естествено, се сблъскам с това предизвикателство и в работата си като участник в работните групи и комитетите на основните оперативни програми, които канализират помощта на Европейския съюз за постигането на реална

Ромската интеграция и необходимостта от специфични мерки за постигането и е може би най-ясният пример за това колко трудно българските институции намират смелост да признаят съществуването на предизвикателства и да заработят за тяхното преодоляване.

Основната причина да напиша настоящия текст е неохотата, с която управляващите органи на основните оперативни програми в България се отнасят към включването на темата за ромската интеграция, въпреки очевидната необходимост, желанието от страна на основните заинтересовани страни (включително гражданско общество, училища, детски градини и други) и ясните насоки в това отношение на Европейската комисия (която на практика е основен донор в този случай). Тази неохот а наблюдавам още от 2006 година, когато се изработваха първите оперативни програми и продължи, макар и в значително по-слаба степен, и през настоящия програмен период. Конкретният повод е отсъствието на темата за ромската интеграция в най-първите работни варианти на оперативна програма Развитие на човешките ресурси, както и на Наука и образование. Текстът пиша не като безпристрастен наблюдател, а като активен участник в процеса. Като представител на гражданските организации, работещи за интеграция на ромите, участвах в подготовката на оперативна програма Развитие на човешките ресурси през предходния и през настоящия период, в комитета за наблюдение на ОПРЧР през предходния период и на оперативна програма Наука и образование за интелигентен растеж през настоящия период. Участвам и в работните групи за подготовка на новите оперативни програми. От тази гледна точка не претендирам за безпристрастност, а за ясно изразена позиция, която е базирана на мнението на широк спектър заинтересовани страни, както и за информираност по отношение на течащите процеси.

ЦЕНТЪР АМАЛИПЕ

Гр. В.Търново 5000, Ул. Самуил 4, ет. 1, ап.16, п.к. 113

Center_amalipe@yahoo.com, office@amalipe.com

www.amalipe.com

FB: Амалипе - Велико Търново

Основната причина да напиша настоящия текст е неохотата, с която управляващите органи на основните оперативни програми в България се отнасят към включването на темата за ромската интеграция, въпреки очевидната необходимост, желанието от страна на основните заинтересовани страни и ясните насоки в това отношение на Европейската комисия.

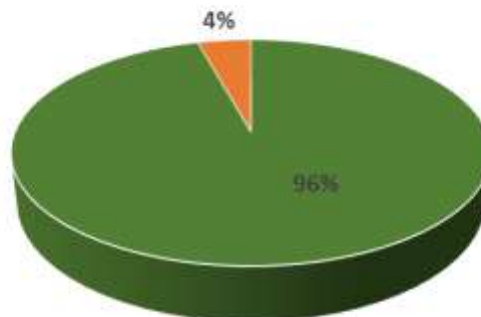
Кратка предистория

През програмния период 2007- 2013 година Европейският социален фонд съфинансираше две оперативни програми в България: Развитие на човешките ресурси, (която включваше и 2 приоритетни оси за образование) и Административен капацитет. Тогава гражданските организации настоявахме ромите да бъдат определени като една от целевите групи по 6 области на интервенция (така се наричаха тогава инвестиционните приоритети, по които се обявяват конкретни конкурси), както и да има индикатори, които да измерват реалното въздействие в ромска общност. Първоначално това искане срещна остър отпор от ангажираните институции (МТСП като управляващ орган и МОН като междинно звено), но бе подкрепено категорично от Европейската комисия. В крайна сметка оперативната програма включи ромите като една от целевите групи по инвестиционни приоритети в областите образование, заетост и социално включване, както и специална глава за сферите на действие по отношение на ромите, придружена със специфични индикатори. През този програмен период по част от визираните инвестиционни приоритети бяха обявени конкурси за проекти, преди всичко за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства, както и един конкурс за заетост на уязвими групи. Противно на битуващото в обществеността мнение, подхранвано често от политици и журналисти, по тези конкурси бяха разпределени около 52 милиона лева, което е малко над 4% от цялата стойност на оперативната

програма. Средствата бяха използвани най-вече от общините, от детски градини и училища, едва на трето място от неправителствени организации.

През 2011-та година Европейската комисия публикува Рамка на Европейския съюз за Национални стратегии за интеграция на ромите, чрез която изиска от всички държави-членки да изработят свои национални стратегии или планове за ромска интеграция и да прилагат целенасочен таргетиран подход, следващ принципа Explicit but not exclusive targeting. Това бе продължено от Препоръки на Европейския съвет от девети декември 2013 година, които са първото по рода си европейско законодателство за ромска интеграция. Особено важно е, че Регламентът на Европейския социален фонд, следвайки духа на тези промени, заложи като предварителна условност към всяка една държава, желаеща да използва финансиране от фонда, да има одобрена Национална стратегия за интеграция на ромите. Регламентът предложи на държавите-членки и специфичен инвестиционен приоритет "Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите". Общо 12 държави включиха този инвестиционен приоритет в своите оперативни програми.

Средства по ОПРЧР 2007 - 2013

■ Средства за таргетирани операции ■ Средства за таргетирани операции

Настоящият програмен период и “Социално-икономическа интеграция на маргинализираните общности като ромите”

През настоящия програмен период ЕСФ съфинансира три оперативни програми в България. След като образованието бе изведено от ОП Развитие на човешките ресурси, се формира нова оперативна програма Наука и образование за интелигентен растеж. Едно от важните постижения на страната, посочено в множество доклади на Европейската комисия и на българското правителство, е включването на таргетирания инвестиционен приоритет Социално-икономическа интеграция на маргинализираните общности, като ромите в оперативните програми Развитие на човешките ресурси и Наука и образование за интелигентен растеж. Искането на гражданските организации в тази насока този път бе подкрепено не само от Европейската комисия, но и от двата управляващи органи - МОН и МТСП.

Настоящият програмен период все още не е приключил, тъй като проектите по него ще бъдат изпълнявани до края на 2023 година. Въпреки това, може да се посочат поне две неща по отношение на прилагането на инвестиционния приоритет, насочен към маргинализираните общности, като ромите:

1. В проектите и дейностите, финансирани по този приоритет, участват не само ромите и ефектът е не само за ромите. Това е в съзвучие със здравата логика и с цялостната идея на Европейската комисия и управляващите органи. Всъщност, няма нито един конкурс и дори нито един проект, в който да участват единствено ромите. Във всички обявявани досега конкурси по този приоритет се сочи че “с цел достигане на реален интеграционен ефект, в проектите дейности трябва да участват и представители на мнозинството”. В най-голямата операция, системният проект на МОН “Активно приобщаване” участват 1500 детски градини, тоест три четвърти от всички детски градини в страната, въпреки че децата от уязвими групи са над 20% в едва 300 от тях. ;

2. Към този момент и по двете оперативни програми това е инвестиционния приоритет, по който са обявявани най-малко конкурси и все още е наличен най-голям финансов ресурс: ОПРЧР отправи само една покана към общините да подадат проектни концепции в далечната 2016 година. Процесът на оценяване и подготовка на цялостни проектни предложения продължи още две години и проектите там стартираха едва през март 2019 година с конкретен бенефициент 48 общини. ОПНОИР стартира значително по-решително дейностите по този инвестиционен приоритет, но след спирането на програмата през 2017

-та година, там също е налице забавяне.

Нерешителността на МТСП да обявява конкурси, насочени към маргинализираните общности и по-конкретно към изпълнение на общинските планове за интеграция на ромите едва ли може да бъде обяснена с липсата на необходимост или на интерес. Начинът, по който е структуриран инвестиционният приоритет по ОПРЧР, дава необходимата възможност на общините да получат ресурс за изпълнението на общинските планове за интеграция на ромите, кандидатствайки чрез един проект;

3. Вече са налице два важни примера за операции по посочения инвестиционен приоритет, които следва да бъдат продължени и да бъдат последвани от мерки по останалите приоритети, насочени към други целеви групи. Казано с други думи, това са операции, които могат да бъдат пример за това как да бъдат реализирани оперативните програми като цяло. Системният проект на МОН “Активно приобщаване в предучилищното образование” показва нещо, което е изискване за всички мерки по оперативните програми, а именно - да изпълнява национални политики, които съответното ресорно министерство е замислило и без европейски средства. В допълнение към това, проектът се превърна в катализатор на важно правителствено решение - отмяната на таксите за детски градини за семействата с доходи под минималния за страната. За целта правителството използва както средствата от проект “Активно приобщаване”, така и допълнителен ресурс от държавния бюджет (съгласно член 101 от Закона за бюджета за 2020 година). Извън тази важна добавена стойност, трябва да подчертаем и факта, че проектът е първата сериозна инвестиция в развитието на детските градини, които изостанаха чувствително от училищата след въвеждането на делегираните училищни бюджети. Това не са само детски градини, обучаващи ромски деца - както посочих по-горе, по проекта ще бъдат подкрепени три четвърти от съществуващи детски градини. Също така, семействата за които ще бъдат платени таксите за детска градина съвсем не са само ромски семейства - критериите за тяхното участие са социални, а не етнически. Така въпреки множеството оперативни проблеми, с които неминуемо е свързано изпълнението на проект “Активно приобщаване”, той може да служи като пример в две насоки:

- как чрез европейска програма не само се изпълнява национална политика, но също така се стимулира

В проектите и дейностите, финансирани по приоритет „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите“, участват не само ромите и ефектът е не само за ромите.

Вече са налице важни примера за операции по посочения инвестиционен приоритет, които следва да бъдат продължени и да бъдат последвани от мерки по останалите приоритети, насочени към други целеви групи.

вземането на важни национални решения;

- как на практика се прилага принципа “Експлицитно, но не изключващо таргетиране” и как инвестиционният приоритет “Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите” подпомага широк спектър от уязвими групи.

Вторият пример е операция “Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности. Интегрирани мерки за подобряване на достъпа до образование”. Стартиралите 48 общински проекта по компонент 1 са съфинансирани от ОПРЧР и ОПНОИР, а проектите по компонент 2, (който ще се реализира в големите градски общини, в които е предвидено и строителство на социални жилища) ще бъдат съфинансирани и от ОП Региони в растеж. Положителното в тази операция е:

- възможността чрез европейски средства в рамките на един проект да бъдат финансирани дейности за подобряване на достъпа до образование, заетост, социални и здравни услуги, а в големите градове - и за подобряване на жилищните условия. Така общините могат реално да получат ресурс за изпълнението на своите общински планове за интеграция на ромите. Понастоящем близо 200 общини имат одобрени с решения на общинския съвет такива планове, но за тяхното изпълнение те разчитат основно на външен ресурс. Възможността да кандидатстват чрез един проект, а не чрез множество проекти, е единствената реална опция за финансиране на изпълнението на тези общински планове. Така човешкият ресурс в тези общини би могъл да бъде реално ангажиран с дейности, а не с подготовка и отчитане на проекти. ;

- Включване на дейности за създаване на благоприятна обществена среда и за стимулиране на общностното развитие (включително дейности за преодоляване на ранни бракове и други патриархални практики): и двата типа дейности са ключови за успешното реализиране на интеграционните политики;

- прецедентът една операция да бъде съфинансирана от две и дори от три оперативни програми.

Изпълнението на компонент 2 от посочената интегрирана операция се сблъска с важни проблеми, които следва да бъдат отчетени. Строителството на социални жилища предизвиква обществено напрежение в много общини и доведе до това, че съответните общини отказаха да реализират целия проект. Тази негативна тенденция започна още през предходния програмен период, когато общините Бургас и Варна се отказаха от вече одобрени проекти за строителство на социални жилища. Следва да подчертаем, че тази мярка бе финансирана от оперативна програма Региони в растеж и тя няма етническа насоченост. Макар че думата “ромите” не присъства под никаква форма в нея, негативните обществени реакции са предизвикани именно от очакването, че в социалните жилища ще бъдат настанявани ромите, сираци и други уязвими групи. Липсата на подходяща комуникационна стратегия и на дейности за създаване на подкрепяща обществена среда от страна на съответните общини и на централната власт, е една от основните причини за стопирането на проектите в тези общини. Следва да подчертаем също така, че проектите по компонент 1, които се финансират от инвестиционния приоритет, експлицитно насочени към маргинализирани общности като ромите, никъде не предизвикаха такава негативна реакция и не бяха спрени в нито една община по такава причина. Очевидно е, че характерът на предвидените дейности, а не толкова присъствието на думата “ромите”, води или не води до съпротива от страна на мнозинството. Така наречените “меки мерки” се приемат относително лесно от мнозинството, дори когато са експлицитно насочени към уязвимите групи и ромите, ако не са направени по изключващ начин. Сериозен проблем създават “твърдите мерки”, дори да са добре планирани и да не са насочени експлицитно към ромите. Наличието на негативни нагласи спрямо ромската общност и ръстът на антициганизма са в състояние да провалят и най-добре замислените проекти, ако не са предшествани от дейности за създаване на благоприятна обществена среда.

С поглед към новия програмен период

Процесът по подготовката на новите регламенти на европейските фондове и на новите оперативни програми вече върви в пълна сила. Все още неизвестните са много повече, но част от важните неща са - повече или по-малко - сигурни.

На европейско ниво е ясно, че съществуващите понастоящем фондове, ще продължат да функционират и през новия програмен период. Европейският социален фонд се трансформира в ЕСФ +. Очаква се неговото финансиране за България да бъде чувствително увеличено.

Ромската интеграция продължава да бъде важен приоритет за Европейската комисия и за ЕСФ +. На 14 януари Европейската комисия публикува съобщение "Силна социална Европа чрез справедливи преходи". "Преодоляване на ромското изключване" е един от приоритетите, експлицитно очертани в направлението "Социална защита и включване" на съобщението. Посочени са и инициативите на Европейската комисия през настоящата и идващата година, като за четвъртото тримесечие на 2020 година е планирано Европейската комисия да оповести своята нова инициатива за ромско равенство и включване. Това е документа, който ще продължи настоящата Рамка на Европейския съюз за национални ромски стратегии. Комисията обсъжда тази инициатива от 2019 година, като е ясно, че тя ще поиска от всички държави-членки на Европейския съюз да изработят свои стратегии за интеграция на ромите за следващият 10-годишен период. Освен четирите направления, които съществуват понастоящем (образование, здравеопазване, заетост и жилищни условия), Комисията ще препоръча включване на дейности за преодоляване на антицигизма, както и по-адекватно включване на проблемите на ромските жени и деца. Очаква се да бъде препоръчано на държавите-членки използването на повече европейски фондове за изпълнение на политиките за интеграция на ромите, включително и използването на инвестиционния приоритет / специфичната цел, насочена към маргинализирани общности, като ромите.

Проектът на регламент на Европейския социален фонд + също продължава своя акцент върху социалното включване и в частност - върху ромската интеграция. Той изисква от държавите-членки да насочат финансирането си към някои от предложените

специфични цели. Осмата цел е "Насърчаване на социално-икономическата интеграция на гражданите от трети държави и на маргинализираните общности, например ромите". Със сигурност представителите на Генерална дирекция Заетост на Европейската комисия ще настояват тази специфична цел да бъде избрана минимум от петте държави с висока концентрация на ромите, една от които е България.

На национално ниво също е ясно, че Европейският социален фонд ще финансира оперативните програми Развитие на човешките ресурси, Наука и образование и Добро управление. Управляващите органи вече сформираха работни групи с участието на основните институции, социалните партньори и групите неправителствени организации. Очаква се тези работни групи да предоставят на Европейската комисия първи работни варианти на новите оперативни програми към края на месец март. Това ще бъде само началото на процеса, тъй като Европейската комисия е активна страна в договарянето и вероятно ще има множество коментари и нови работни варианти.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕГЛАМЕНТ на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския социален фонд плюс (ЕСИФ+)/COM (2018) 382/.
Налична на: <http://sf.mon.bg/?go=page&pagelid=366>

<http://sf.mon.bg/?go=page&pagelid=376>

<https://esf.bg/zasedanija-na-trg/>

Ромската интеграция продължава да бъде важен приоритет за Европейската комисия и за ЕСФ +. Проектът на регламент на Европейския социален фонд + съдържа специфична цел 8 "Насърчаване на социално-икономическата интеграция на гражданите от трети държави и на маргинализираните общности, например ромите"

Отсъствието на ромската интеграция

Реалната причина за нежеланието на българските институции да включат в новите оперативни програми таргетираната специфична цел, насочена към маргинализирани общности, включително ромите, вероятно се крие в безпрецедентния ръст на антициганизма и езика на омразата спрямо ромите през последните години.

Добрият учител знае, че в началото на всеки нов час трябва както да поздрави присъстващите ученици, така и да види отсъстващите и да разбере защо отсъстват. Защото отсъствието винаги е повод за тревога!

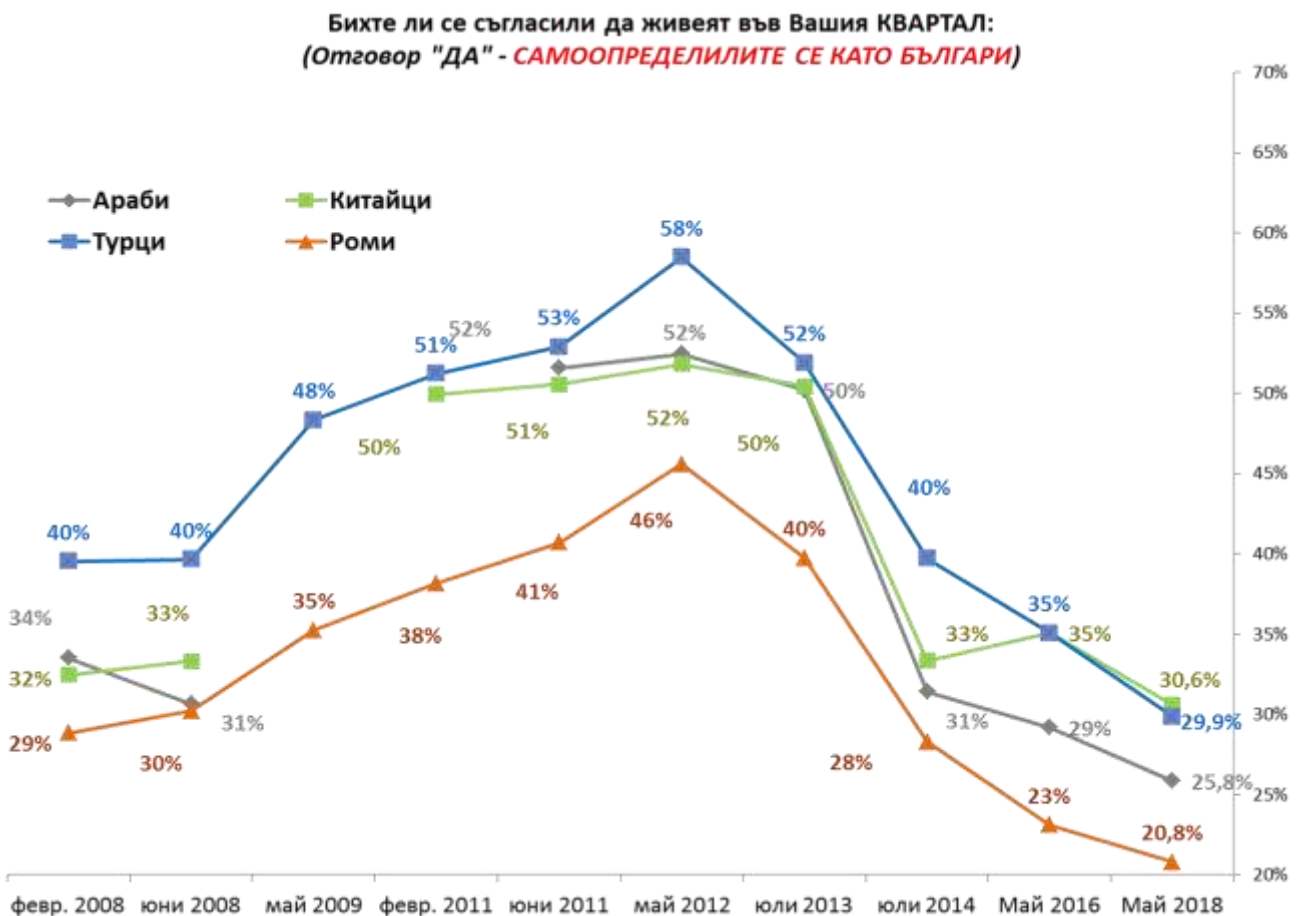
Към настоящият момент работната група за новата оперативна програма Развитие на човешките ресурси вече дискутира първи проект на работен вариант. Сурови идеи за такъв бяха представени и на групата, подготвяща новата оперативна програма Наука и образование. Веднага се вижда отсъствието на предложената от Европейската комисия специфична цел 8, отнасяща се до насърчаване на социално-икономическото включване на маргинализирани общности, включително ромите.

Причината за това отсъствие не е естествена, тя не се корени в нуждите на пазара на труда, българското образование, социалното включване и в потребностите на българското общество като цяло. Напротив, тя влиза в противоречие с тези потребности. За последните седем години интеграцията на ромите постигна определени резултати, но в никакъв случай не може да се каже, че ромите са така добре интегрирани в образователната система и на пазара на труда, че да не са необходими допълнителни усилия. Два последователни доклада на Световна банка сочат, че почти една четвърт от младите хора, на които им предстои да стъпят на пазара на труда, са от ромски произход. Ако те бъдат добре образовани, квалифицирани и включени на пазара на труда, те ще се превърнат в необходимата работна сила за скок на българската икономика. Инвестициите на Европейския социален фонд са едно от

най-добрите средства в тази насока. Причината за отсъствието не е променена политика на ниво Европейски съюз спрямо ромите. Точно обратното - както посочих по-горе, Европейската комисия продължава да изисква от страните-членки да изработят свои национални стратегии за включване на ромите, както и да препоръчва специфичната цел, таргетираща ромите в новият регламент на Европейския социален фонд. Отсъствието не е причинено и от неуспехи в настоящия програмен период, когато и двете ключови оперативни програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, съдържаха специфичния инвестиционен приоритет за социално икономическа интеграция на маргинализирани общности, като ромите. Както посочих по-горе, в рамките на този приоритет са финансирани успешни програми, които подпомагат не само ромите, но и други уязвими групи и цялото общество. Със сигурност там има и множество проблеми, но това се отнася до всички други инвестиционни приоритети. А и проблемите не бива да се разрешават следвайки известният сталинов принцип "Няма човек - Няма проблем". Причините са отвъд настоящите потребности, контекст и вече натрупаният положителен опит. Официалният отговор на управляващият орган отхвърлящ предложението на неправителствените организации за включване на специфична цел 8 гласи: "УО на ОПРЧР смята, че предприемането на mainstreaming approach за програмен период 2021-2027 спрямо маргинализираното

общество, вкл. и ромите, ще е много един много по-бърз, успешен и още повече действащ начин за постигане на желаните цели и резултати.”. Това влиза в противоречие с множество документи на европейско ниво, включително подписани от България, които предвиждат използването на таргетиран подход - в комбинация с общия - относно ромската интеграция. Още през 2009 година Европейският съвет одобри 10 основни принципа на ромското включване, които в последствие бяха заложени и в Националната стратегия на Република България за интеграция на ромите. Вторият принцип гласи (“Изрична ясно определена, но не изключваща насоченост”), а четвъртият - (“Приобщаване към мнозинството”). Така най-високият орган на Европейския съюз изисква използването на таргетирана подход който не изключва и другите уязвими групи, но е специфично насочен към ромите. Това бе потвърдено и разширено чрез рамката на Европейския

съюз за национални ромски стратегии. Вторият параграф в документа е озаглавен “A need for a targeted approach: an EU framework for national Roma integration strategies” (Необходимост от целенасочен подход: Рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите). Опитът от изпълнението на ОПРЧР 2007 - 2013 също сочи, че използването на таргетирания подход е значително по-ефективно и води до постигането на заложените цели и индикатори. Това не може да се каже за осите, в които бе използван само мейнстрийм подход. Заключителния доклад за изпълнението на оперативната програма ясно индикира това - ”Най-голям е броят на включените лица от уязвими групи в рамките на приоритетна ос 4... Това се обуславя както от общия висок брой включени лица по тази ос, така също и от обстоятелството, че в рамките ѝ беше реализирана цяла област на интервенция,

Социални дистанции спрямо малцинствата през периода 2008 – 2018 г. според проучване на Институт Отворено общество - София

насочена към лица от уязвимите групи. Така например над 80% от всички включени роми са били включени в дейности именно по тази приоритетна ос.” Изпълнението на индикаторите към глава “Сфери на действие по отношение на ромската общност” също доказва ефективността на таргетирания подход. Единствено индикаторите към приоритетна ос 4, по която бяха обявявани множество таргетиране схеми, са изпълнени почти на 100%. По станалите приоритетни оси изпълнението на индикаторите е между 10 и 20%.

Реалната причина за нежеланието на българските институции да включат в новите оперативни програми таргетираната специфична цел, насочена към маргинализирани общности, включително ромите, вероятно се крие в безпрецедентния ръст на антициганизма и езика на омразата спрямо ромите през последните години. Липсата на подкрепяща обществена среда за интеграционните политики е комбинирана с нерешителността и неумението на политиките да се справят с този проблем. В резултат на това, националните институции по-скоро предпочитат да не използват таргетирания подход, да отстъпят от важни достижения в тази насока и да влезнат в противоречие с Европейската комисия и с основните заинтересовани страни на национално ниво, отколкото да намерят кураж да се противопоставят на езика на омразата.

На практика сериозният ръст на езика на омразата спрямо ромите и антиромските стереотипи и предразсъдъци се наблюдава през последните седем години. Ежегодните изследвания на социалните дистанции спрямо различни малцинствени групи, осъществявани от изследователският екип на институт Отворено общество сочат, че:

1. Ромите са най-нежеланото малцинство, което е най-често обект на език на омразата и на най-силни стереотипи и предразсъдъци: Така например през десетте години, в които се провежда проучването за социалните дистанции, процентът на етническите българи, които са съгласни да живеят в един квартал с роми е най-нисък в сравнение със съгласните да живеят в един квартал с турци, араби и китайци. Едва 23% от етническите българи през 2016 година изразяват съгласие в техния квартал да живеят роми, докато съгласието да съжителстват с турци и китайци е 35%, а с араби - 29%. Процентите се променят през годините, но ромите устойчиво са най-нежелани в квартала. Това, комбинирано с липсата на подходяща комуникационна стратегия, лесно води до провал на темите за

социални жилища по оперативна програма Региони в растеж. По същия начин стоят нагласите за съжителство в едно и също населено място, а вероятността за сключване на брак с ром или ромка е още по-категорично отхвърлена.

2. Налице е изключително тревожна тенденция за влошаване на отношението към ромите и за увеличаване на социалните дистанции: сравнение на резултатите от проучванията за периода 2008 - 2018-а година сочат, че до 2012 година българското общество постепенно е ставало по-толерантно в отношенията си към четирите посочени малцинства, включително към ромите. След 2012 година наблюдаваме рязък спад в изразяващите съгласие да съжителстват, да работят заедно и да учат заедно с представители на четирите малцинства, особено с ромите. Тенденцията е толкова негативна, че нивата през 2018 година са по-ниски от тези през 2008-а.

Очевидно е, че подготовката на оперативните програми през настоящия програмен период се случи в годините на относително високи нива на приемане на ромите и ромската интеграция. Обратно, течащият в момента процес съвпада с най-ниските нива в тази насока и с най-големите социални дистанции. Вероятно именно това е дълбоката причина, криеща се зад нежеланието на националните институции да продължат да използват таргетиран подход и да включат таргетираната специфична цел.

Министерство на труда и социалната политика,
*Окончателен доклад за изпълнението на
ОПРЧР 2007 - 2013 г ., с. 15.*

Министерство на труда и социалната политика,
*Окончателен доклад за изпълнението на
ОПРЧР 2007 - 2013 г ., с. 24-27.*

[http://opendata.osi.bg/opendata.php?
q=3&i=802&t=2](http://opendata.osi.bg/opendata.php?q=3&i=802&t=2)

КАКВО МОЖЕМ ДА ОЧАКВАМЕ?

Дилемата на всеки политик, призван да бъде лидер, е дали да следва общественото мнение или да го променя. Третата опция е да възприеме тази дилема не като изключваща дизюнкция, а по-скоро като диалектическа връзка и взаимодействие.

В повечето случаи от последните години практиката е да се следват безапелационно обществените нагласи, дори те да не са нагласи на цялото общество, а на най-гласовитата му част. Примери за това са отхвърлянето на Истанбулската конвенция, Стратегията за детето и ред други.

Дали това ще се случи при подготовката на новите оперативни програми е все още твърде рано да се каже. Този тип технически документи, които изискват специфична експертиза, рядко попада в ползрението на така наречените хейтъри. В тяхната подготовка участват широк спектър от заинтересовани страни, които могат да повлияят процеса. Особено важно е, че тези документи се договарят между съответните управляващи органи и Европейската комисия. Досегашният опит е европейските институции да бъдат специфични гаранتي за запазването на основните демократични принципи. Активността на гражданското общество и другите заинтересовани страни, позицията на Европейската комисия и възможността националните институции да не се поддадат на растящия антициганизъм са факторите, които биха довели до включването на специфична цел 8 в новите оперативни програми, съфинансирани от Европейския социален фонд. Необходимостта от това, както и силната добавена стойност, не подлежат на съмнение.

Снимка: pixabay.com

www.amalipe.com